

Oponentní posudek na diplomovou práci Bc. Jakuba Kolářka: *Pokus o demokratickou tranzici v Íránu v l. 1997-2000*

Diplomová práce pana Kolářka má 97 stran a splňuje všechny formální požadavky na diplomovou práci. Je členěna do dvou kapitol: první kapitola se zabývá vztahem íránské společnosti a modernizace v průběhu 20. století; druhá kapitola analýzou reformního pokusu Chatamího administrativy.

Formální aspekty práce

Práce je logicky členěna, je psána stylisticky vynikajícím jazykem, neobsahuje významné množství gramatických chyb, pouze marginální překlepy. Celkově působí velmi pečlivým dojmem. Autor zvládá používání bibliografických citací, rozlišuje mezi vlastními názory a parafrázemi cizích autorů.

Obsahové aspekty práce

Práce představuje jednu z nejlepších diplomových prací, kterou jsem kdy posuzoval. Obstála by i jako odborná monografie (s drobnými úpravami). Zejména v druhé části autor prokázal značné analytické schopnosti. Práce přináší nové původní v českém prostředí neznámé poznatky i originální analytické závěry diplomanta.

Díličí aspekty:

1. Autor jako student orientálního oboru (paradoxně arabistiky) prokazuje obdivuhodnou znalost kulturního kontextu celé tranzice i vývoje íránské společnosti v 20. století.
2. Autor zasazuje svou analýzu do kontextu historické sociologie. Prokazuje zejména znalost teorií modernizace, Eisenstadtovy koncepce vícečetných modernit i teorií revoluce a světového systému.
3. Při výkladu íránských dějin se opírá o dostatečný počet autorů, dominantní vliv na něj, zdá se, mají Ervand Abrahamian a Said Arjomand. V tranzitologické analýze vychází zejména s O'Donnella a Schmittera; výrazný vliv na něj má též Ghonchev Tazmini.
4. Práce je charakterizovaná velmi vyváženým objektivním přístupem, pouze v části věnované analýze šáhova režimu se objevují náznaky prozrazující antiimperální východisko autora. Například hodnocení událostí z roku 1953 ohledně Mossadeqa příliš přebírá dominantní narativ současné kritické historiografie a nevyrovnává se s alternativními interpretacemi. Taktéž lze s úspěchem pochybovat, zda je přiznání imunity americkým jednotkám „bezprecedentním opatřením“, jak to popisuje autor na str. 20. S ohledem na hlavní téma práce představují uvedené námitky pouze marginálie, které nikterak nesnižují autorův přínos.
5. Pozoruhodná je analýza íránského porevolučního režimu, kde autor prokázal velkou plasticitu pohledu. Autor přináší řadu originálních postřehů, pokud jde o analýzu selhání reformního pokusu a taktiku kontra-reformní strategie konzervativců.
6. Práce ovšem nelogicky končí druhou Chatamího administrativou a prakticky neobsahuje popis následného vývoje: analýzu zvolení Ahmadinežáda, následné převrstvení mocenských skupin, nepokoje v roce 2009 a konečně zvolení Ruhaního.

Otázky k obhajobě:

1. Pojmy patriomonalismu, sultanismu a neopatrimonialismu. Definice pojmů u Maxe Webera. Zatímco šáhův režim je obecně označován za neopatriomiální, vy mluvíte i o patriomiálním charakteru porevolučního režimu. V jakém smyslu?
2. Spor o „teokratický“ charakter porevolučního režimu v Íránu. Je íránský režim „teokratický“ pouze pokud jde o ústavní design, nebo se jedná i o reálný pokus uplatnit teokratický model vlády i v reálném politickém provozu.
3. Vliv války s Irákem na povahu íránského režimu: rehabilitace profesionální armády, legitimizace represe proti oponentům režimu, legitimizace potřeby ekonomických technokratů pro řešení ekonomických problémů.
4. Islámská levice a pravice při řešení ekonomických a společenských otázek v 80. letech.
5. Mossadeq a „puč“ proti němu. Při hodnocení tohoto procesu vycházíte z autorů kritických k tehdejší politice USA. Znáte nějaké autory kritické k Mossadeqovi? Jak byly vymezeny pravomoci šáha a premiéra z hlediska tehdy platné ústavy?
6. Spekulatívni otázka: Mohl Chatamí v kritickém roce 1999 postupovat jinak? Co by se stalo, kdyby se RG pokusily o puč, jak avizovaly? Jaké poučení plyne z Chatamího neúspěchu pro reformní hnutí v Íránu. Může se prezident Ruhaní pokusit o reparát Chatamího selhání?

Závěr:

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a stěží si umím představit jinou známku než „**výborně**“.
“Autor by se měl pokusit o knižní vydání.”

Praha 25. ledna 2016

Mgr. Marek Německý, Ph.D.